

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-А, 1000 София, тел. 986-21-67, 987-55-13,
[e-mail: arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 514

Дата: 25.06.2025 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 4 / 2025 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 22 май 2025 г. по к.д. № 4/2025 г. Конституционният съд (КС) е допуснал за разглеждане по същество искането на Министерския съвет за установяване на противоконституционност на чл. 38, ал. 1 от Закона за държавната собственост – ЗДС (обн. ДВ, бр. 44 от 1996 г., посл. изм. бр. 102 от 2023 г.) в частта *„пред административния съд по местонахождението на имота“*.

Със същото определение Висшият адвокатски съвет е конституиран като заинтересувана институция по делото като му е даден 30-дневен срок за представяне на становище.

Разпоредбата на чл. 38, ал. 1 от ЗДС е въведена с § 126, т. 1 от Закона за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс (обн. ДВ, бр.

77 от 2018 г.). С оспорената ѝ част е предписано решението на Министерския съвет по чл. 34а ал. 1 от ЗДС да подлежи на обжалване пред административния съд по местонахождението на имота. С правителствените актове, обхванати от така установената родова подсъдност, се отчуждават имоти и части от имоти – частна собственост, предназначени за изграждане на национални обекти.

Основната теза на вносителя на искането е за противоречие с чл. 125, ал. 2 от Конституцията, според който „Върховният административен съд се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет ...“. Аргументацията е подкрепена с позоваване на практиката на Конституционния съд. Алтернативно, искането е основано и на твърдение за нарушение на принципа на правовата държава както от гледната точка на установения от основния закон баланс между властите, така и с оглед на порочността на законодателната процедура, по която разпоредбата е била приета.

Според Висшия адвокатски съвет искането е неоснователно.

Съгласно чл. 149, ал. 1, т. 1 Конституционният съд „дава задължителни тълкувания на Конституцията“. Веднъж дадено, тълкуването обвързва всички субекти на правото, попадащи под юрисдикцията на българската държава, включително и самия Конституционен съд. В случая разпоредбата на чл. 125, ал. 2 от Конституцията вече е била обект на задължително тълкуване по Решение № 8/23.04.2018 г., постановено по к.д. № 13/2017 г. Точното му прилагане е достатъчно за правилното решаване на настоящето конституционно дело.

Буквалното съдържание на диспозитива на горепосоченото тълкувателно решение е следното: „Разпоредбата на чл. 125, ал. 2, предложение първо, от Конституцията задължава Върховния административен съд да се произнася като първа инстанция по спорове за законността на административните актове, издадени от Министерския съвет и от министрите при упражняване на конституционно възложените им функции и правомощия по ръководството и осъществяването на държавното управление“. Конкретният конституционен спор се решава от намирането на отговор на въпроса дали решението на Министерския съвет по чл. 34а, ал. 1 от ЗДС, с което се извършва отчуждаване на имоти – частна собственост, предназначени за изграждането на национални обекти, попада във визираната от Конституционния съд категория актове, които задължително подлежат на обжалване като първа инстанция пред Върховния административен съд.

Отговорът на поставения въпрос е отрицателен.

Правителственият акт по чл. 34а, ал. 1 от ЗДС несъмнено е административен по своя характер, тъй като с него най-висшият орган на изпълнителната власт

упражнява предоставени му от закона властнически правомощия, като засяга права и законни интереси на частни собственици – физически и юридически лица. От това обаче не следва, че с него Министерският съвет упражнява „конституционно възложени функции и правомощия“ по смисъла на даденото от Конституционния съд задължително тълкуване на чл. 125, ал. 2 от Конституцията.

Въпросът за изграждането на „национален обект“, съгласно § 1 от Допълнителните разпоредби към ЗДС, се решава поначало със закон, а в определени случаи и с решение на Министерския съвет – за изграждане на определени инфраструктурни обекти. Във втората хипотеза актът на правителството несъмнено представлява форма на упражняване на функции и правомощия по държавно управление, които са му възложени от Основния закон. С него обаче не се засягат непосредствено права и законни интереси на индивидуални носители на правото на собственост. Това става впоследствие с устройствените планове и преди всичко с Подробния устройствен план, който конкретизира обвързващите предвиждания за обхванатите от него имоти. Ето защо, така както законът за създаване на национален обект, така и съответното решение на Министерския съвет не подлежи на обжалване.

Засегнатите от изграждането на национални обекти собственици могат на общо основание да защитят своите права и законни интереси чрез упражняване на предоставените им възможности в рамките на законовата процедура по създаване, обявяване и одобряване на устройствените планове, включително и чрез съдебно обжалване. Правителственото решение за отчуждаване по чл. 34а, ал. 1 от ЗДС се предпоставя от влизането в сила на съответен подробен устройствен план, а това означава, че въпросът за отреждането на индивидуалните имоти за обществена нужда вече е бил решен (чл. 34а, ал. 4, т. 1 от ЗДС). Следователно предметът на съдебния спор по частично оспорената разпоредба на чл. 38, ал. 1 от ЗДС обхваща въпросите дали конкретния имот действително се засяга от предвижданията по устройствените планове и дали определеното обезщетение е законосъобразно и справедливо. При всяко положение обаче тези въпроси не са относими към проявлението на конституционните правомощия и функции на Министерския съвет, а от това следва, че се включват в обхвата на допуснатото с Тълкувателно решение № 8 от 2018 г. на Конституционния съд отклонение от задължителната първоинстанционна подсъдност на Върховния административен съд. Поради това няма основание за установяване на нарушение по чл. 125, ал. 2 от Конституцията.

Неоснователни са и другите доводи на вносителя на искането за установяване на противоконституционност за нарушения на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Вярно е, че възлагането на първоинстанционната подсъдност на административния съд по местонахождението на отчуждения имот е законодателно решение, което е взето по целесъобразност, но същото се отнася и за възлагането на Министерския съвет да издава решението за отчуждаване на имоти за изграждането на национални обекти. От създадената правна ситуация не произтича конституционно нетърпими дисбаланс и диспропорция между съответните органи на изпълнителната и съдебната власт. Що се отнася до липсата на непосредствен достъп до Върховния административен съд по отношение на отчуждените собственици, този въпрос е решен с разпоредбата на чл. 38, ал. 8, изр. 2 от ЗДС, която не е оспорена от вносителя на искането и е извън обхвата на настоящия конституционен контрол.

Неубедителна е тезата на вносителя на искането за противоконституционност, основана на процедурата по приемане на оспорената разпоредба. Поначало Основният закон допуска промени в обсъждания законопроект, внесени между първото и второто гласуване. Сами по себе си нарушенията по тогава действащия Правилник за организацията и дейността на Народното събрание не могат да обусловят накърняване на конституционните принципи и предписания. Въпреки, че предложеното изменение не е било надлежно мотивирано, не е имало никаква пречка за неговото обсъждане в пленарната зала, а едва след това да бъде подложено на гласуване от народните представители.

В заключение, Висшият адвокатски съвет предлага на Конституционния съд да отхвърли искането на Министерския съвет за установяване на противоконституционност на чл. 38, ал. 1 от Закона за държавната собственост в частта „*пред административния съд по местонахождението на имота*“.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ

АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ